Puolustusministeriö

Uljas Ilmari(PLM)

NEUVOSTORAPORTTI PLM2020-00100

25.11.2020
JULKINEN

Asia
EU:n puolustusministerien epävirallinen videokokous ja Euroopan puolustusviraston ministerijohtokunta 20.11.2020

Kokous
Epävirallinen puolustusministerikokous ja Euroopan puolustusviraston ministerijohtokunta 20.11.2020

EDA:n ministerijohtokunnan keskustelussa oli ensimmäinen varsinainen raportti puolustuksen vuosittaisesta arviosta. Raporttia kiiteltiin, ja sen todettiin antavan hyvän ja realistisen kuvan EU-puolustusyhteistyön tilasta. Jatkotyön kannalta keskeistä on raportin suositusten jalkauttaminen. Yhteistyö EU-toimielimien välillä on tärkeää, kuin myös päällekkäisen työn välttäminen Naton kanssa. Raportin löydöksiä toivotaan hyödynnettävän strategisen kompassin suorituskykypilarissa, Euroopan puolustusrahaston työohjelmassa sekä pysyvän rakenteellisen yhteistyön seuraavassa jaksossa. A-kohtina hyväksyttiin EDA:n budjetti vuodelle 2021 sekä kolmen vuoden työohjelma.

Ajankohtaisten aiheiden alla korkea edustaja puhui Libyasta, Malista ja Euroopan rauhanrahastosta sekä EU:n sotilaallisten koulutusoperaatioiden johtoesikunnasta. Ministerit korostivat EU:n toimien tärkeyttä ja tarvittavia resursseja EUTM Maliin sekä operaatio Iriniin. Euroopan rauhanrahaston osalta kiiteltiin pj-maa Saksan työtä ja toivottiin sovun löytymistä.

Ministerit pitivät EU:n yhteistä uhka-analyysia hyvänä pohjana strategisen kompassin kehittämiselle. Useissa puheenvuoroissa tuotiin esiin kumppanuuksien ja transatlanttisen suhteen huomioiminen jatkotyössä. Monet painottivat tarvetta EU:n resilienssin parantamiseen.

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön osalta ministerit ilmaisivat tyytyväisyytensä kolmansien maiden osallistumisesta saavutettuun sopuun. Yhteistyöltä peräänkuulutettiin konkreettisia tuloksia.

Kokous jouduttiin keskeyttämään ennenaikaisesti alankomaalaisen toimittajan päästyä linjoille.

<u>Euroopan puolustusviraston johtokunta puolustusministerikokoonpanossa</u>

Euroopan puolustusviraston (EDA) ministerijohtokunnan keskustelussa oli ensimmäinen varsinainen raportti puolustuksen vuosittaisesta arviosta (Coordinated Annual Review on Defence, CARD). Viraston pääjohtaja, korkea edustaja ja komission varapuheenjohtaja Josep Borrell kertoi raportin olevan tulosta EU-tason vuoropuhelusta kansallisten puolustussuunnittelijoiden kanssa. Raportissa tarkastellaan kaikkien 26 EDA:n jäsenvaltion kansallisia puolustussuunnitelmia ja suorituskykyjen

kehittämistoimia. Lisäksi siinä käsitellään alueita, joiden osalta jäsenvaltioilla on mahdollisuuksia eurooppalaiseen puolustusyhteistyöhön ja joiden avulla jäsenvaltioiden asevoimat voisivat nykyaikaistaa kalustoaan ja parantaa yhteistoimintakykyään. Yhteistyömahdollisuuksia raportissa esitellään suorituskykyjen kehittämisen sekä tutkimuksen ja teknologian osalta. Näiden pohjalta raportti nostaa esille kuusi painopistealuetta: taistelupanssarivaunut, taistelijan järjestelmien modernisointi, kevyet pintataistelualukset, miehittämättömien ilma-alusten torjuntakyky, avaruuspuolustus sekä sotilaallisen liikkuvuuden edistäminen. Näillä aloilla on suuret mahdollisuudet lisätä EU:n ja sen jäsenvaltioiden operatiivista suorituskykyä lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä sekä varmistaa teollisuuden tietotaito.

KE Borrellin mukaan Euroopan puolustusalan pirstaleisuutta tulee vähentää ja yhtenäisyyden puutetta korjata EU-puolustusyhteistyön tehokkuuden parantamiseksi. Raportin suosituksia on hyödynnettävä PRY:n, EDF:n ja strategisen kompassin tiimoilta. Hän toivoi, että raportin pohjalta syntyisi jäsenmaissa keskustelua siitä, mihin suuntaan EU:n puolustusyhteistyötä tulee viedä. Koherenssi eri EU-aloitteiden välillä on tärkeää.

Jäsenmaat kiittelivät raporttia ja totesivat sen antavan hyvän ja realistisen kuvan EU:n puolustusyhteistyön tilasta. Jatkotyön kannalta keskeiseksi nähtiin raportin suositusten jalkauttaminen. Yhteistyö eri EU-toimielimien välillä on tärkeää, samoin päällekkäisen työn välttäminen Naton kanssa. Raportin löydöksiä toivotaan hyödynnettävän strategisen kompassin suorituskykypilarissa, Euroopan puolustusrahaston työohjelmassa sekä pysyvän rakenteellisen yhteistyön seuraavassa jaksossa.

Suomi kiitti puheenvuorossaan CARD-raportin valmistelijoita hyvästä työstä vaikeana aikana. Raportti antaa hyvän kuvan EU:n puolustusyhteistyöstä, ja Suomi tukee siinä esitettyjä suosituksia. Jatkon kannalta olisi hyvä, jos raportissa tuotaisiin paremmin esiin jäsenmaiden erilaisia taustavaikutteita ja alueelliset eroavaisuudet otettaisiin paremmin esiin. Käytännössä nämä eroavaisuudet näkyvät siinä, että operoimme erilaisessa toimintaympäristössä eri puolilla unionia ja haasteet ovat erilaiset. On kuitenkin yhteistyöalueita, joista kaikki jäsenmaat voivat hyötyä. Jatkotyö suositusten osalta on keskeistä, mutta kärsivällisyyttäkin tarvitaan toimeenpanossa.

Ilman keskustelua johtokunnassa hyväksyttiin EDA:n budjetti (37,5 miljoonaa euroa) vuodelle 2021 sekä kolmen vuoden työohjelma (v. 2021–2023).

<u>Epävirallinen puolustusministerien videokokous</u>

1. **Ajankohtaiset aiheet: Libya, Mali, Euroopan rauhanrahasto, EU:n sotilaallisten koulutusoperaatioiden johtoesikunta**

KEVPJ **Borrell** toi esiin VTC-kokouksen tietoturvan heikkoudet. Tämä rajoittaa käytävää keskustelua, mutta uhka-analyysin ja strategisen kompassin työtä jatketaan asianmukaisilla alustoilla. Euroopan ympärillä tapahtuu: Vuoristo-Karabah, Etiopian tilanne, Valko-Venäjän mielenosoitukset ja poliittinen turbulenssi sekä USA:n vaalien lopputulos, joka luo uuden dynamiikan transatlanttiseen suhteeseen. EU:n ei tule vähentää omia toimiaan, vaan vahvistaa niitä.

KE Borrell korosti Libyan tulitauon tärkeyttä. Vakautta tuova poliittinen prosessi on monimutkainen. YK:n johtorooli on tärkeä. EU:n tulee tukea tulitauon monitorointia. Operaatio EUNAVFOR MED Irinin osalta sitoutumista on vahvistettu ja tätä tulee jatkaa. Jäsenmaiden täytyy lisätä osallistumistaan.

Malissa pitää saavuttaa lisää tuloksia. Malin viranomaiset tarvitsevat EU-operaatioita ja niitä tulee vahvistaa, ml. läsnäolo Keski-Malissa. Mali on osa laajempaa Sahelin kehitystä. Sahelin G5-maiden on sitouduttava hyvään hallintoon ja ihmisoikeuksiin. G5 Sahel–EU-huippukokous järjestetään pian.

Euroopan rauhanrahaston (EPF) neuvotteluissa on edistytty. Pj-maa Saksa on tehnyt erinomaista työtä kompromissin löytämiseksi. KE korosti, että sopimus tulee viimeistellä tänä vuonna. EPF on tärkeä ja uusi työkalu EU:n ulkoiseen toimijuuteen.

EU:n sotilaallisten koulutusoperaatioiden johtoesikunta MPCC:n osalta KEVPJ korosti tarvetta kehittää esikuntaa toimeenpanevien operaatioiden suuntaan. Arviointi valmistuu v. 2020, ja KEVPJ esittelee raportin lähiviikkoina. MPCC toimii vajain resurssein.

Tulevien puolustusministerikokousten agendalla tulee olemaan strategisen kompassin lisäksi mm. ilmastonmuutos ja puolustus sekä YTPP-operaatioiden kolmasmaakumppanuudet.

Jäsenmaiden keskustelussa korostui Irini-operaation merkitys. EU:lla on tärkeä rooli Libyan asevientikiellon valvonnassa. Ranska tarjoaa Marseillen sataman operaation käyttöön. Keskusteltiin taakanjaosta; toisaalta sitä pitää parantaa, mutta samalla tulee huomioida jäsenmaiden käytettävissä olevat resurssit. Tietojenvaihtoa Naton kanssa on vahvistettava.

Niin ikään keskustelussa korostettiin, että Malin tulee olla EU:lle prioriteetti. Jotkin jäsenmaat ilmaisivat valmiutensa lisätä resursseja Sahelin EU-operaatioissa. EU:n tulee tukea niin Malin kuin koko Sahelin alueen poliittista ja vakaata prosessia. Libyan ja Malin kehityksillä on suoraan vaikutus myös EU:n turvallisuuskehitykseen. Jäsenmaat korostivat, että MPCC:n täytyy olla reaktiivinen ja toimintakykyinen organisaatio, joka tukee poliittista päätöksentekoa. EPF:n osalta kompromissin tulee olla kunnianhimoinen ja antaa takuut toimivuudesta. Avustustoimet ja kumppaneille toimitettava herkkä materiaali (mm. aseet ja ammukset) ja muu materiaali ovat rahaston suuri lisäarvo, mutta toteutuksen tulee nojata vahvoihin suojakeinoihin, riskianalyysiin ja jäsenmaiden mahdollisuuteen rakentavaan äänestämästä pidättäytymiseen.

2. Strateginen kompassi ja pysyvä rakenteellinen yhteistyö

KEVPJ **Borrell** toivoi, että strategisesta kompassista käytävässä keskustelussa keskitytään uhka-analyysista kumpuavien johtopäätösten seurauksiin EU-politiikalle. Washingtoniin on tärkeä lähettää viesti EU:sta luotettavana kumppanina, joka on valmis ottamaan vastuuta. On hyvä, että PRY:n kolmasmaasäännöistä on viimein päästy sopuun. Myös PRY:n strateginen arvio, jossa määritetään seuraavan jakson tavoitteita, on saatu päätökseen. Arvio sisältää konkreettisia poliittisia päämääriä ja listan 26 PRY-projektista, joissa saavutetaan täysi suorituskyky vuoteen 2025 mennessä. Jatkossa tulee keskittyä enemmän operaatioissa tunnistettuihin puutteisiin.

Komission varapuheenjohtaja **Margrethe Vestager** antoi tuen pj-maa Saksan ponnisteluille kompromissin saavuttamiseksi Euroopan rauhanrahastosta. Komissio toivottaa tervetulleeksi uhka-analyysin strategisen kompassin pohjana ja on valmis myötävaikuttamana siihen kaikilla aloilla, joilla se voi tuottaa lisäarvoa. Euroopan puolustusrahasto linkittyy kompassin suorituskykyjen kehittämiseen. On tärkeää priorisoida projekteja ja teknologioita, joilla on todellista merkitystä. Kompassilla on vaikutusta avainalueiden määrittämisessä. Komissio tukee toimivaa PRY:tä ja tekee läheistä yhteistyötä korkean edustajan kanssa koherenssin takaamiseksi.

Komission puolustusteollisuus- ja avaruuspääosaston (DG DEFIS) johtaja **Timo Pesonen** kertoi komission julkaisevan alkuvuodesta toimintasuunnitelman siviili-, puolustus- ja avaruusteollisuuden synergioista. Tarkoitus on, että alat täydentävät toisiaan ja parantavat EU:n tutkimusta. Kriittiset ja

uudet teknologiat ovat tärkeässä asemassa. Toivon mukaan toimintasuunnitelmaan osallistuu laaja joukko teollisuutta ja pk-yrityksiä.

Strateginen kompassi

Jäsenmaiden keskustelussa korostui uhka-arvion 360 asteen kokonaisvaltainen arvio Euroopan turvallisuutta uhkaavista tekijöistä ja toimijoista. Yhteinen uhka-arvio on tärkeä askel EU:n puolustusyhteistyössä. Osa jäsenmaista korosti EU:n itäisen naapuruston ja osa eteläisen naapuruston merkitystä. Kokonaisvaltainen arvio otettiin hyvin vastaan ja sitä kiitettiin laadukkaana tuotteena. Muita tärkeitä huomioitavia asioita ovat transatlanttinen suhde ja uusi Yhdysvaltojen hallinto, laajemmat kumppanuudet sekä puolustusinvestoinnit. Tarvitaan vahvempaa EU:ta ja Natoa. EU:n pitäisi välttää uskottavuuskuilua poliittisen ja käytännön toiminnan välillä.

Jaetun näkemyksen mukaan uhka-analyysi antaa hyvän pohjan kompassin jatkotyölle. Keskustelussa korostui EU:n resilienssin parantaminen. Resilienssin käsite on laaja liittyen jäsenmaihin ja instituutioihin sekä mm. kyber- ja hybridihyökkäyksiin. Komission kanssa on tehtävä yhteistyötä liittyen tuotantoketjuihin ja ulkomaisten investointien tarkasteluun. Tähän liittyy läheisesti myös sotilaallinen liikkuvuus ja logistinen kapasiteetti. Joidenkin jäsenmaiden mukaan kompassin tulee asettaa puolustusyhteistyö selkeästi laajempaan turvallisuuskontekstiin. EU:n pitää olla valmis vastaamaan haasteisiin tehokkaasti yhdessä kumppaneiden kanssa aina kun mahdollista ja tarpeen vaatiessa yksin. Tilanne kiristyy Itämerellä ja arktisella. EU:lta tarvitaan kokonaisvaltaista siviili-sotilas-lähestymistapaa.

Keskustelussa nousi esiin, että EU:n tulee parantaa kapasiteettiaan ja jatkaa strategisen autonomian ja kumppanuuksien vahvistamista. Tasapainoinen transatlanttinen yhteistyö on tärkeää. Kompassin tulee luoda uutta kunnianhimoa Euroopalle puolustuksessa. Kriisinhallinnassa operaatioita on mukautettava. Niiden pitää olla joustavampia ja ryhtyä toimenpiteisiin, ml. taistelutoiminta. Muutamat jäsenmaat arvioivat, että tällä hetkellä YTPP-toimet suuntautuvat liiaksi Afrikkaan.

Korostettiin, että eteneminen on mahdollista vain, jos puolustusbudjetit ovat kunnianhimoisia. EU:n arvojen edistäminen on tärkeää. Jotkin jäsenmaat nostivat keskusteluun yhteisen avunannon artiklan (SEU 42.7.) ja sen keskeisen roolin strategisen kompassin sisältötyössä. Keskustelussa nousi esiin, että sotilaallisiin suorituskykyihin liittyen tarvitaan teknologista ja teollista autonomiaa. Kumppanuuksia Naton, YK:n ja muiden toimijoiden kanssa pitää vahvistaa. EU:ta ei tule nähdä vain tuen antajana, vaan vahvana toimijana. Tulevaa UK-suhdetta täytyy pohtia EU:n intresseihin perustuen. Kansalaisten tulee nähdä, että EU on päätoimija heidän turvallisuutensa takaamisessa. Turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tulee vastata haasteisiin ja olla ajan tasalla.

Keskustelussa nousi esiin, että työ tulee aloittaa nykyisten politiikkojen ja toimien toimeenpanolla ennen kuin mahdollisista uusista instrumenteista päätetään. Strategisen kompassin tulee muuttaa EU:n prioriteetit toiminnaksi. Kompassin pitää antaa ohjausta etenkin prioriteetille Euroopan ja sen kansalaisten suojelusta. Tarpeen vaatiessa uhkiin on voitava vastata myös sotilaallisesti.

Suomi kiitti EU:n tiedusteluanalyysikeskusta ja sotilasesikuntaa hyvästä työstä EU:n ensimmäisen yhteisen uhka-analyysin laatimisessa. Se on suuri saavutus, joka heijastaa unionin kehitystä ja pyrkimyksiä tulla uskottavaksi turvallisuuden tarjoajaksi. Suomi painotti kolmea uhka-analyysin johtopäätöstä strategisen kompassin jatkotyössä: jäsenmaiden yhtenäisyyttä, yhteistyötä kumppaneiden kanssa sekä tarvetta parantaa EU:n resilienssiä ja kykyä suojella kansalaisia. Suomelle tärkeä osa resilienssiä on artikla 42.7. Siitä suunniteltujen harjoitusten suhteen tulee edetä niin pian kuin olosuhteet sallivat. Myös uudet teknologiat ja kriittiset mahdollistajat, kuten avaruus, ovat tärkeitä resilienssille. EU:n syvenevä puolustusyhteistyö edellyttää EU:n turvallisuuskulttuurin vahvistamista.

Pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PRY)

Jäsenmaat kertoivat tukevansa seuraavalle PRY-jaksolle (2021–2025) asetettuja tavoitteita. CARD:n ja PRY:n yhteyttä tulee edelleen parantaa. Samalla peräänkuulutettiin strategista kärsivällisyyttä. Seuraavan PRY-jakson painotuksen tulee olla tulosten vakauttamisessa. Saavutettu sopu kolmansien maiden osallistumisesta PRY-projekteihin nähtiin tärkeänä signaalina. Tulee taata, että yhteistyöstä saadaan kunnon tuloksia, jotka myös kansalaiset huomaavat. Kaikki jäsenmaat eivät tue ajatusta mitattavista tavoitteista operaatioille.

PRY:n ulkopuolisten yhteistyömuotojen tuomista PRY-kehikkoon tulisi joidenkin mukaan pohtia. Osa jäsenmaista toi esiin, että PRY:n pitkän aikavälin visiosta (yhtenäinen kattava joukkojen kokonaisuus täydentämässä Natoa, joka on edelleen jäsenilleen niiden yhteisen puolustuksen kulmakivi) ja sen parametreista täytyy sopia pian. Nähtiin myös, että PRY:n seuraavan jakson tulee hyödyntää strategisen kompassin tuloksia.

Joissakin puheenvuoroissa arvioitiin, ettei PRY-projektien etenemisessä ole kehumista. Vain puolet niistä saavuttaa täyden suorituskyvyn vuonna 2025. Tällä saralla tarvitaan parempia tuloksia. Painotettiin myös, että nykyiset sitoumukset ovat riittävät, eikä niitä tule muuttaa.

Suomi kiitti pj-maa Saksaa PRY:n kolmasmaasovusta. PRY:n strategiseen katsaukseen liittyen on tärkeää, että jäsenmaat täyttävät tekemänsä sitoumukset. Suomi tukee PRY:n poliittisen ulottuvuuden vahvistamista ja horisontaalisten teemojen, kuten hybridiuhat, tekoäly, avaruus ja ilmastonmuutos valtavirtaistamista sitoumuksiin. PRY:n tulee heijastaa EU:n moninaista turvallisuusympäristöä ja uusia uhkia.

Kokous päätettiin ennenaikaisesti alankomaalaisen toimittajan päästyä linjoille.

Suomen edustajat
Puolustusministeri Antti Kaikkonen
Janne Kuusela, PLM
Ilmari Uljas, PLM
Krista Salo, PLM
Henri Ruotsalainen, PLM
Hanna Lehtinen, EUE
Meiju Keksi, EUE
Sanna Laaksonen, EUE

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	puolustusvirasto, YTPP, puolustuspolitiikka
Hoitaa	**PLM, UM**
Tiedoksi	EUE, OM, PE, SM, TEM, VM, VNK, VTV